

DE ELAND

Ik ben er stellig van overtuigd dat de man die ik kende als Martinus Brons nooit, maar dan ook nooit de intentie had in mijn woonkamer te verschijnen onder de vorm van een eland. Nu is een eland een machtig en vooral groot dier, dat verre van past in mijn woonkamer. Daar had Martinus Brons — of wie ook verantwoordelijk was voor dit verschijnen — rekening mee gehouden, want de eland was een miniatuurversie van zichzelf. Waarmee ik bedoel: het was een kleine eland, maar niettemin al te duidelijk een volwassen exemplaar.

Goed, we laten dit onderwerp even rusten. Ik keer nu net terug van de therapeut, en ik maak het al wat beter. Dit consult was drie maanden geleden al gepland, dus lang voor het bezoek van Martinus als eland, en heeft daar dan ook geen uitstaans mee. Hoewel ik uiteraard het incident meldde aan de therapeut, want ik was van mening dat ik dit niet zomaar mocht laten passeren. Zeg nu zelf: hoe vaak krijg je een eland in je woonkamer op bezoek, en een volwassen exemplaar dan nog?

De therapeut legde met een traag en weloverwogen gebaar haar bril en vulpen neer naast haar aantekeningenboekje en keek mij aan, niet verrast maar puur analytisch, zoals ze dat eigenlijk de hele tijd doet. Misschien is in haar beroep het vermelden van een eland, en het woord zelf, een soort code, of beter gezegd een symptoom dat bij de patiënt op een ernstige en dus in overweging te nemen afwijking duidt. Wanneer je bij een reguliere dokter terechtkomt en je vermeldt pijn in de

linkerarm en in de linkerzijde van je borst, dan weet die ook waar hij aan toe is.

‘Eland,’ zei ze.

Ik veronderstelde dat ik haar geen fysieke omschrijving van het dier hoefde te geven. In deze streken komen weliswaar geen elanden voor, maar iedereen heeft ze wel een keertje op televisie gezien. Of op YouTube, wanneer ik de leeftijd van mijn therapeut in overweging neem.

‘Is dit ernstig?’ vroeg ik.

Ik ben nu weer thuis, dus ze heeft me niet meteen laten opnemen. Ik heb, neem ik aan, geen ernstige afwijking of aandoening.

‘Wat voor kleur had die eland?’ vroeg ze.

Nu sla je me dood, maar ik herinnerde me niet meer de kleur van het beest. Ik wist het niet en zei haar dat ook. Wat ik haar niet zei, was dat de eland eigenlijk Martinus Brons was. Want, geef toe, zo’n bewering zou zeer onwaarschijnlijk geklonken hebben. En ze zou me gevraagd hebben hoe ik dat wist, dat die eland Martinus Brons was.

En wie is die Martinus Brons eigenlijk?

Daar zit het hem. Brons is dood. Brons is al ruim tien jaar dood. Hij stierf gewoon, heel erg onspectaculair, aan hartfalen. Niets wees er toen op dat hij ooit, vrijwillig of niet, als eland zou terugkeren. Maar blijkbaar weerhoudt dit hem er niet van om onuitgenodigd en onverwacht in mijn huis op te duiken.

En wat deed hij daar, in mijn woonkamer? Niets, eigenlijk. Elanden hebben die onverschillige blik, die onverschillige houding, wat waarschijnlijk te maken heeft met het feit dat ze geen natuurlijke vijanden hebben. Ze leven in noordelijke gebieden, waar er beren en lynxen zijn, en mensen, maar een eland is zo’n machtig dier dat het zich niets aantrekt van al die roofdieren.

Mijn buurmeisje heeft natuurlijk al snel wat in de gaten. ‘Heb jij een eland in je woonkamer?’ vraagt ze. En ze slaagt

erin het als een retorische vraag te laten klinken. Ze is vijftien en bijzonder pienter, zoals alle vijftienjarigen. Soms komt ze met een boek en stelt me vragen. En niet met een schoolboek, nee. Altijd iets wat ze uit de bibliotheek voor volwassenen heeft.

‘Wanneer ik hier passeer, kijk ik recht in je woonkamer. Is het een echte, levende eland?’

Dat kan ik alleen maar bevestigen. Ze is danig onder de indruk. Niemand in de buurt heeft een eland. Een kat, een hond of een hamster, dat wel. Maar niet een eland. Ik ben opmerkelijk, ik ben speciaal. In haar ogen ben ik ook een *oudere man*, want ik ben twintig jaar ouder dan zij. Dat is, voor haar, een aanzienlijk verschil. Onder normale omstandigheden hebben wij nauwelijks een gesprek. Geen gemeenschappelijke onderwerpen. Nu, vanwege die eland, is dat anders.

‘Wat geef je hem te eten?’ vraagt ze. Ze is duidelijk erg praktisch ingesteld. Ik heb hem niets te eten gegeven. Hij lijkt ook geen honger te hebben. Maar echt weten doe ik het niet. Ik weet niet eens of hij er wel de hele tijd is. Misschien is hij er alleen maar wanneer ik er ben. En gaat hij op andere momenten ergens grazen.

Ze is bezorgd om mijn onwetendheid. Ze is ook bezorgd om de eland. ‘Laat je hem dan niet rondlopen in je tuin?’

‘Hij staat daar maar,’ zeg ik. ‘Hij doet niets. Het is alsof hij nadenkt.’

‘Waarover?’

‘Ik weet het niet. Misschien over wie en wat hij is.’

‘Hij is een eland,’ zegt ze.

Ik vertel haar niet dat hij ook Martinus Brons is. En tegelijk een eland. Ze is vijftien. Allicht heeft ze veel fantasie. Maar of die fantasie ook het concept van een eland die tegelijk Martinus Brons is, kan bevatten, weet ik niet.

Ik kan het overigens niet uitleggen. Ze is vijftien. Bijna half zo oud als ik. Ze leeft in een andere wereld. Toch hebben we die eland gemeen.

‘Heb je een sigaret?’ vraagt ze.

‘Nee,’ zeg ik. ‘Overigens is het ongezond. Zeker al op jouw leeftijd.’

‘M’n ouders willen het niet. Ik rook wel eens, stiekem. Ik heb een plekje waar ik sigaretten en een aansteker bewaar. Maar niet in de buurt van het huis.’

‘Het is een verslaving.’

‘Ja. Dat weet ik. Het wordt alleen maar erger. Ik hou van de smaak van sigaretten. Ik word daar rustig van.’

Zelf rook ik alleen af en toe een sigaar. Maar de laatste is maanden geleden.

‘Is dat ook zo met die eland?’ vraagt ze me.

‘Wat is ook zo met die eland?’

‘Dat je er rustig van wordt wanneer hij in je woonkamer staat?’

Zo heb ik er nog niet over nagedacht.

De therapeut oordeelt niet. Dat is ook niet haar taak. Ze probeert afwijkingen te vinden. Ze probeert trauma’s te voorkomen. ‘Je bent niet getrouwd,’ zegt ze. ‘Je bent ook nooit getrouwd geweest. Heb je iemand in je leven?’

In haar kantoor klinkt deze vraag niet bedreigend. En ook niet beschuldigend.

‘Ik ben alleen,’ zeg ik. Maar dat is niet het juiste antwoord op haar vraag.

‘Dat is op zich geen probleem.’

‘Ik heb ook geen behoefte om met iemand te zijn.’

‘Het komt steeds vaker voor,’ zegt ze. ‘Twintigers en dertigers die geen relatie hebben en ook geen relatie willen.’

Ze vraagt niet om commentaar en krijgt die ook niet. Persoonlijk interesseer ik me niet voor sociale verschijnselen. Of voor politiek. Aan een eland en een buurmeisje heb ik genoeg. Ik ben niet voor niets in therapie.

Het buurmeisje zegt: ‘Ik heb jouw raad opgevolgd en de sigaretten weggegooid. Waarom nodig je me niet uit in je woonkamer? Dan kan ik jouw eland van nabij bekijken.’

‘Het is *mijn* eland niet,’ zeg ik. ‘Hij is van zichzelf. Net als mensen ook niet aan andere mensen toebehoren.’

‘Maar hij staat in *jouw* huis.’

‘Ben jij eigendom van je ouders? Omdat je in hun huis woont?’

Ze kijkt dromerig weg. Er is werk aan de winkel wat haar betreft, besef ik.

‘Misschien zijn wij de enigen die de eland kunnen zien,’ zegt ze. Dan kijkt ze me weer aan. ‘Jij en ik.’

‘Dat is mogelijk. Maar het is weinig waarschijnlijk.’

‘Heeft iemand anders die eland al gezien?’

‘Ik vermoed van niet, nee.’

‘Er komen geen mensen bij jou over de vloer?’

‘Eigenlijk niet.’

Zo kunnen we nog even aan de gang blijven. Er zijn vragen die ik niet kan beantwoorden. Fundamentele vragen. En vragen over elanden.

De therapeute weet ondertussen van het buurmeisje. Ze vindt dit *een interessante ontwikkeling*. Ze vraagt of het buurmeisje een huisdier heeft.

‘Zoals een eland?’ vraag ik.

Kat, hond, hamster, specificeert ze. Of een goudvis misschien?

‘Niet dat ik weet. Ik weet niets over haar. Ze heeft ouders. Ik vermoed dat ze kind alleen is. Maakt het wat uit?’

‘Er zijn correlaties die wij in de gaten moeten houden,’ zegt ze.

Ah, *correlaties!*

‘Zoals deze tussen jou en de omgeving – jouw omgeving. Je bent het met me eens dat die eland ingebeeld is?’

‘Ik zou het niet weten. Vertelt u het me maar.’ Mensen hebben een probleem met verbeelding. Ze lezen alleen maar romans die dicht aansluiten bij hun banale ervaringen. Vooral in dit land, dat nochtans een zeer rijke fantastische en surrealistische traditie heeft. Vandaag niet meer. Alles moet

praktisch en nuttig zijn. Ook literatuur. Die moet sociale en politieke ideeën bespreken. Persoonlijk vind ik dat onzin. Literatuur moet gaan over raadsels en mysteries. Literatuur moet een mysterie *zijn*.

‘Er komen in deze streken geen elanden voor,’ zegt de therapeute.

‘Dat weet ik,’ zeg ik. Ze gaat me niet pakken op het ontkennen van de reële wereld.

‘Maar je hebt wel degelijk een buurmeisje.’

‘Daarvan ben ik overtuigd. Ze praat zelfs met mij.’ Ik ben bekend met het fenomeen van de ingebeeldde vriendjes. Bij kinderen kan dat. Bij volwassenen duidt het op psychoses. Of is het schizofrenie?

Ze beweegt de pen tussen haar vingers, als een toverstaf. ‘Reageert de eland op jouw aanwezigheid? Is er sprake van enige interactie?’

‘Nee,’ zeg ik. ‘Hij staat daar maar. Het buurmeisje daarentegen...’

‘Ja?’

‘Met haar praat ik. Sinds een tijdje al.’ Iets daagt me. ‘Is de eland er misschien voor haar, en niet voor mij? Heeft hij zich van huis vergist?’

‘Dat zou absurd zijn,’ zegt de therapeute afwezig. Ze kijkt op de klok. Het einde van het consult nadert. ‘Hoe kan die eland zich van huis vergissen?’

‘Tja,’ zeg ik. ‘Dat overkomt mij ook.’

Nog een aantekening in dat boek van haar.

Op straat probeer ik de dingen in perspectief te zien. Dit opzet is tot falen gedoemd. Ik heb een heel persoonlijk perspectief, dat geen ruimte laat voor banale geesten en hun hobby’s. Ik word niet verleid door de massa en haar spektakel. Een plots opduikende eland in mijn woonkamer is net vreemd genoeg en draagt bij tot de volmaaktheid van mijn leven.

Mijn buurmeisje zegt me: ‘Je kijkt tegelijk opgewekt en

triest, alsof je weet dat alles wat genot is in het leven van korte duur zal zijn.'

Kijk, een vijftienjarige met zoveel wijsheid is een balsem voor mijn ziel. Ik wil haar optillen en meenemen. Waarnaar toe doet niets terzake. Zolang ze zich maar veilig voelt. Ik wil dat ze deel wordt van mijn leven, en dat ze die akelige Martinus Brons uit mijn huis verjaagt. Ik wil een leven met haar, en met haar als inspiratie.

De realiteit zal anders zijn. Ze loopt een jongen tegen het lijf die haar vriendje wordt, die haar intelligentie en diepgang niet begrijpt en in het beste geval een saaie, hardwerkende echtgenoot wordt. Die haar ziel versmacht zonder het te beseffen, uit liefde. Ze laat dat gebeuren, ook uit liefde, en daarna komen er kinderen.

Ik hoop dat iemand — niet ik — haar helpt dit lot te voorkomen. Dat moet wel een bijzonder iemand zijn.

'Wanneer je er niet bent, is de eland er ook niet,' zegt ze. 'Toch niet in de woonkamer. Ik kan in de woonkamer binnenkijken, maar niet in de rest van het huis. Misschien is hij dan in de slaapkamer. Of hij neemt een bad.'

'Hij past niet in het bad,' zeg ik.

'Wel wanneer hij zichzelf nog kleiner maakt.'

'Dat lijkt me onmogelijk.'

Ze lacht. 'Alles in verband met die eland is onmogelijk.'

Ze heeft gelijk. Het is het onmogelijke verraad van Martinus Brons. Om wat ik hem ooit aandeed.

'Misschien is die eland van jou eigenlijk dood,' zegt ze.

Ik merk dat ze een fijn dons heeft op haar voorarmen. 'Als hij dood is, mag ik hem dan hebben?'

'Wat wil je met die eland beginnen, als hij dood is?'

'Misschien wil ik hem opensnijden,' zegt ze bedachtzaam. 'Ik wil hem opensnijden om uit te zoeken hoe hij in elkaar zit. Ik sneed al eens een muis open, en een vogel, maar dat zijn eenvoudige dieren, simpele dingen, en veel is er niet in te vinden.'

‘Ik zou denken dat het weinig uitmaakt,’ opper ik. ‘Of je nu een muis of een eland opensnijdt: het zijn allemaal dezelfde organen en zo, alleen wat groter, bij die eland.’

‘Dat weet u niet echt,’ zegt ze, ‘tenzij u zelf al een paar dieren openmaakte. Deed u dat? Nee? Ook niet in de biologielees, toen u nog naar school ging?’

‘Dat soort biologie hebben we nooit gehad,’ zeg ik. Of ik kan het me niet meer herinneren. Of ik viel flauw en kan me het niet meer herinneren.

‘Tja. Ik had een leraar die graag dieren opensneed. Voor sommige leerlingen was dat grotesk en zo, maar ik kon er best wel mee om. De dieren waren dood, wat eigenlijk een beetje jammer is, want als de dingen dood zijn, zie je niet half hoe ze functioneren.’

Ze is vijftien. Ze heeft bizarre ideeën.

‘Wil je dat werkelijk doen? Een eland opensnijden? Je hebt een groot mes nodig, neem ik aan, en heel wat kracht.’

‘Jij kunt me helpen,’ suggereert ze.

Wanneer ik thuis kom, is de eland er niet meer. Martinus Brons, die nu zijn opwachting niet meer maakt. Dat is merkwaardig. Was ik er, dan was hij er ook. Nu al dagenlang. Misschien heeft het universum beslist om weer orde op zaken te stellen. Of hij hoorde welk lot het buurmeisje voor hem in petto had.

Ik maak koffie. Ik zit neer in de sofa. Ik wacht af. Martinus Brons verschijnt niet meer. Had hij iets anders te doen? Is hij elders verschenen? Bij een andere voormalige vriend? Heeft hij een ander universum vervoegd? Is hij teruggekeerd naar de plek waar elanden thuis zijn?

Ik weet dat geen enkele van mijn vragen beantwoord zal worden.

Eigenlijk zoek ik ook die antwoorden niet. Ik wil niet eens weten wat de therapeute van me denkt. Misschien moet ik die sessies stopzetten. Al kan ik dat niet, want het is de rechtbank die me ertoe verplicht.

Ik schrik op vanwege de bel. Ik open de deur. Een man van een jaar of veertig staat voor me. Jeans, sweater, de kledij van de talentloze burgerman in zijn vrije tijd. Hij heeft zich enkele dagen al niet geschoren

Hij kijkt verontrust. Ik weet niet wie hij is. Ik heb hem nog nooit gezien. 'Ik ben de buurman,' kondigt hij. 'We wonen hiernaast. Hebt u vandaag mijn dochter al gezien? Ze is nergens meer te vinden. We bellen iedereen, haar vriendinnen, de school, maar ze is vermist. Hebt u enig idee...?'

Ik heb allicht een paar ideeën, maar geen daarvan ga ik met hem delen. Ik zie hem nooit thuis. Hij is de afwezige vader, die nu in een noodgeval opduikt en meteen de zaak in handen wil nemen, orde scheppen waar chaos heerst, zijn betrokkenheid bevestigen.

Weet hij dat zijn dochter en ik keuvelen over het dissecteren van elanden? Niet, denk ik. Hij weet heel weinig over zijn dochter. Hij kan ook niet vermoeden dat ze een toekomst als huissloof tegemoet gaat. Waarbij hij de gefrustreerde schoonvader zal zijn. Ik vertel hem dat allemaal niet. Hij zoekt het maar uit. Ik weet alleen dat zowel zijn dochter als de eland verdwenen zijn uit mijn leven, en dat ze nooit meer terugkeren. Die eland is de pineut, al weet hij dat nog niet.

DE ATTRACTIE

‘Het is niet meer dezelfde voorstelling als vorige maand,’ zei Trevor terwijl hij aan het knoeien was met het niet meer erg propere verband aan zijn linkerhand, dat hij daar nu al verschillende weken had. Wat die wonde was, wilde hij niet zeggen. ‘Ze hebben zo ongeveer alles veranderd, om opnieuw publiek te trekken. Je zult wel zien, ze hebben echt moeite gedaan...’

Hij kon me vertellen wat hij wilde, maar ik ging niet meer terug naar het krot waar we een maand eerder waren geweest, en waar de halfnaakte danseressen echt wel betere tijden hadden gekend. Iedereen wordt ouder, daar is niks aan te doen, maar je moet weten wanneer ermee op te houden. Er is natuurlijk de kwestie van geld en zo, en die meisjes hadden geen andere vaardigheden. Een uurtje of twee gym per dag, dat zou anders wel wonderen hebben gedaan.

Hij droeg nog steeds die oude, ietwat rafelige grijze overjas, die zo’n beetje z’n handelsmerk was geworden, toch in de kringen waar hij zich het meest vertoonde. Wel was hij glad geschoren en zijn witte kapsel had recent een kapper bezocht, zodat hij er vrij presentabel uitzag. Dat deed hij evenwel niet voor mij.

Het magere Indische meisje dat bij hem leefde, kwam even kijken vanuit de slaapkamer. Ze hadden deze flat al twee jaar, hoewel ik niet begreep hoe Trevor die kon betalen, toch niet met die uitkering van hem. Er waren ook nog de klusjes voor allerlei sinistere figuren die geen van allen grammaticaal

correct Engels spraken, maar in die omgeving deed niemand dat. Ik hield me ver van die lieden.

Het meisje, Nelly, droeg een veelgewassen jeans waar de verfvlekken niet meer uit te krijgen waren en een rafelig Marks & Spencer truitje, ooit donkerrood maar nu vervaagd. Ze rookte een zelfgerolde sigaret. Echte tabak, deze keer. Ze keek Trevor aan, maar zei niets. Achter haar zag ik het rommelige bed.

Geen idee van hoelang ze al bij elkaar waren, noch wat zij in hem zag. Ik probeerde niet de motieven van mensen in mijn omgeving te doorgronden. Dat leverde niets op. Nelly zag eruit als iemand die niet kon begrijpen hoe de wereld in elkaar zat, en ook de moeite had opgegeven. Ze werkte in een van die Oosterse supermarkten vlakbij, voor een Thaise eigenaar en tegen een minimumloon. Het was het enige soort werk waarvoor ze geschikt was, al haatte ze het. Ze had artistieke ambities maar niet de creativiteit en het doorzettingsvermogen om er iets zinnigs mee te gaan doen.

Waarom Trevor haar Nelly noemde, was mij een raadsel, want het was niet haar echte naam, en zeker niet de naam die haar ouders haar hadden gegeven. Ondertussen kende iedereen haar als Nelly.

Ze hadden wat boeken in huis, goedkope paperbacks die ze bij de Oxfam boekhandel kochten voor een prikje. Zijn voorkeur ging naar oudere spionageromans, type Len Deighton, zij las voornamelijk biografieën en geschiedenis. Vaak rook hun flat naar de goedkope weed die ze 's avonds rookten. Niet veel onderscheidde hen van de andere jonge koppels in de wijk. Zij wilde wel een kat, maar ze hadden het geld niet voor voedsel en kattenspullen. 'En ik wil niet dat het beest onze restjes moet eten,' zei Nelly. 'Dat is niet gezond voor een kat.' Op die manier bleef hun gezinnetje incompleet.

We overwogen dus naar een voorstelling te gaan waar geen van ons echt zin in had, ook al nam Trevor het initiatief. De plek waar die voorstelling doorging was grotendeels verlaten: een voormalig wegrestaurant langs de A24, waar-

van de vorige eigenaars door hun eigen schuld bankroet waren gegaan. In die sector werk je hard, of je gaat ten onder. Dat laatste was hen overkomen. Nu was de zaak eigendom van een bank en die verhuurde het pand aan om het even wie, zolang er maar regelmatig betaald werd. Als restaurant had het overigens geen toekomst gehad, vanwege het verminderde verkeer. Er was een andere en betere snelweg in de buurt gebouwd.

Je kon het een theater noemen, of een circus, of een nachtclub, het was dat allemaal en niets daarvan. Al wie publiek kon trekken met de een of andere waanzinnige act kreeg er een contract, op proef uiteraard. Ieder trad er ook op eigen risico op. Precies dat maakte het spektakel zo aantrekkelijk. Gewoon alles kon er gebeuren, en ook misgaan.

Waar ik Trevor voor het eerst had ontmoet, kon ik me niet meer herinneren, en hij ook niet. Ergens, toen? We hadden het er soms over, en dan probeerden we de namen van gemeenschappelijke vrienden of plekken uit het verleden die we beiden hadden gekend, maar tevergeefs. Gewoon zinloos. We waren niet verwant en hadden niet dezelfde scholen bezocht. Zijn voorkeur voor reizen was onbestaand, we deelden niet eenzelfde exotisch avontuur. Er was geen band.

‘Ze hebben er nu een vrouw die beweert dat de scheermesjes die ze inslikt door haar maagsappen verteerd worden,’ zei hij, een sigaret opstekend. Hij rookte te veel en ook met alcohol was hij niet bepaald matig, maar altijd het goedkope spul. Later zou longkanker of dementie toeslaan, maar vandaag ontkende hij zich daarover zorgen te maken.

‘Dus,’ zei Nelly, ‘eet ze per voorstelling vijf of zes van die mesjes, en die komen er niet meer uit. Gewoon opgelost door het zuur. Werkt dat zo?’

‘Het is een trucje,’ zei ik, ‘of de een of andere illusie. Zijn die mesjes wel van staal?’

‘Wil je haar zien optreden?’ stelde Trevor voor. ‘Want dat kan, als we daar nu nog naartoe gaan.’

‘Nee, dat zegt me helemaal niets. Ik verveel me, Trevor.’

Het leven biedt geen uitdagingen meer. Echt waar, de ene dag is net als de vorige.'

Hij droeg een oude broek van ribfluweel die onoordeelkundig was hersteld, misschien door Nelly. Ik kon me niet voorstellen dat ze goed was met naald en draad. Eigenlijk kon ik me van Nelly helemaal niets voorstellen. Ze leek me een van die meisjes die zich verloren hebben in een zelfgeschapen labyrint van valse herinneringen aan een betere jeugd en een overdreven geloof in de eigen capaciteiten. Ze bezocht de musea die gratis waren en maakte slechte schetsen van meesterwerken, maar leerde daar niets bij. Ze hield vol dat de meeste van de schilderijen niet door de grote meesters zelf waren gemaakt, maar door hun leerlingen. Die ontdekking ging de hele kunstgeschiedenis op z'n kop zetten, daarvan was ze overtuigd.

'Ik probeer in september opnieuw het toelatingsexamen voor de academie,' zei ze. 'Dan maak ik nog wat van m'n leven.'

Een week eerder was het in verregaande staat van ontbinding verkerende lichaam van een man gevonden op het dakterras van een torenflat vlakbij. De man was al enkele maanden vermist en iedereen had de zoektocht opgegeven. Het was niet duidelijk — volgens de kranten — hoe zijn lichaam op dat dak terechtgekomen was, een plek alleen toegankelijk voor onderhoudspersoneel. Trevor noch Nelly kenden hem hoewel hij in de buurt woonde. Ze wisten helemaal niets over hem en toonden ook geen belangstelling voor het voorval. Er stierven zoveel mensen een mysterieuze dood, vonden ze. Het had allemaal niets met hen te maken.

'Er is een man,' zei Trevor, 'die mensen op het toneel laat verdwijnen, en niemand weet hoe hij dat doet. Er komt een zwart gordijn bij kijken, en *floep*, weg is de persoon in kwestie. Misschien interesseert die je meer dan de dame met de mesjes.'

'Valdeur,' suggereerde ik.

'Ze hebben daar geen geld voor een valdeur,' zei Trevor. 'Ik

ben wezen kijken. Solide vloer. Geen idee hoe hij het doet.’

‘Er is altijd een logische verklaring,’ hield ik vol.

‘Gaan we kijken?’

Ik zuchtte, maar liet me tenslotte overhalen. Ook Nelly ging mee, hoewel ze niets had om aan te trekken. ‘Het is een dump,’ zei Trevor. ‘De mensen kleden er zich niet speciaal voor. Je betaalt tien pond aan de deur en je krijgt een bonnetje per persoon voor een drankje.’

‘Wat voor drankje?’

‘Bier.’

Nelly liet zich overhalen.

Waar wij naartoe gingen, kende het vlees geen beperkingen. Ik bedoel maar: mensen doen met hun lichaam wat ze willen, soms tot op de grens van het fatale. Hoe groter de pijn, het risico en de afwijking, hoe groter het succes en de geldelijke verloning. Verzekeringen werden daar niet afgesloten. De directie wees elke verantwoordelijkheid voor ongevallen en bloedverlies af. Alleen een gewaarschuwd publiek werd toegelaten.

Trevor had zijn verband ververst, of het door Nelly laten doen, en droeg diezelfde overjas, zonder welke hij vreesde niet herkend te worden door de in-crowd. Op de parking stonden zowel wrakken als nagelnieuwe sportwagens, die in dat post-apocalyptische landschap van verlaten loodsen, verzakte kantoortjes, door betonrot aangevreten viaducten en bruggen, met wild gras overgroeide parkings niet eens opvielen. Vandalisme was hier een onbekend fenomeen bij dit publiek wat aan verval en decadentie een esthetisch genot onttrok, symbolisch voor onze tijd. Wij drieën kwamen proletarisch met een taxi waarvan de chauffeur een bonus vroeg en ons zeker niet weer zou oppikken.

Het was drie uur in de namiddag, het meest ongewone uur voor de meeste van deze bezoekers, die er doorgaans nocturne gewoonten op nahielden. Het verbaasde me hier zo’n menigte te zien — een paar honderd min of meer levende zielen.

Voordeel van dit uur: de meesten onder hen waren nog niet onder invloed, meest waarschijnlijk omdat ze pas uit hun bed kwamen struikelen.

Ik werd door een paar passanten herkend als *die schrijver*, maar voor de rest genoot ik een zalvende anonimiteit. Er waren een paar vloggers actief, deskundig op een afstand gehouden door security. Niemand wilde met hen te maken hebben, noch met die andere sociale parasieten, de zogenaamde influencers. Ze wilden maar niet uitsterven, en weigerden te geloven dat hun tijdperk voorbij was. Dat had je met snel eroderende en verouderde ondersteunende technologieën.

De aangeboden drankjes hadden een vreemde kleur, Trevor weigerde het zijne en koerste naar de bar voor een biertje, maar Nelly en ik probeerden het toch maar. ‘Bah, veel te zoet,’ zei ze en kieperde de rest van het bekertje tussen de betonnen tegels. We stonden overigens nog steeds buiten. Binnen werd geen drank toegelaten.

Achter de horizon, die hier net zoals elders wazig was, huisden de enorme machines die onze wereld leefbaar probeerden te houden. Hun geluid was overal hoorbaar, en iedereen wende er zich aan. Sommigen droegen bescherming tegen het geluid, maar alleen de rijken konden zich dat veroorloven. We gedoogden hun bestaan, ook al uit naam van esthetische motieven, want wie anders kon schoonheid in onze wereld brengen? Alleen zij die geld op overschot hadden. Aan tien pond per hoofd kon dit evenement zijn deuren niet openhouden. Iemand met poen sponsorde het dus.

Binnen heerste een vreemde sfeer, als een heiligdom dat wegens een schandaal had moeten sluiten, en ergens lagen nog slachtoffers verborgen in krochten of kasten. Een voorstelling was al aan de gang, maar leek bijzonder amateuristisch, misschien opzettelijk.

Trevor en Nelly bleven rondhangen bij de showmaster hoewel ze de uitgestalde trofeeën al eerder gezien hadden — of zo nam ik aan, reguliere bezoekers die ze waren. Persoonlijk had ik geen affiniteit met biologische onderdelen achter

centimeters dik glas, en ik wil niet weten tot wie ze voordien behoorden. Er gaan geruchten, allemaal even bizar, die ik negeer en niet geloof.

Een flinke maar digitale trompetstoot kondigde een nieuwe attractie aan en een vrouw van middelbare leeftijd beklom het toneel, gekleed in wat ik genadig zal omschrijven als een eindelijk stuk dierenhuid, een kledingstuk dat helemaal paste bij haar rattige, rossige kapsel. Ze ving een lied aan, behoorlijk vals, en werd meteen uitgefloten, hoewel ze dapper doorging. Uiteindelijk werd het kabaal haar te veel en verliet ze vloekend het toneel, om in de coulissen te verdwijnen.

De man voor wie we gekomen waren, besteeg op zijn beurt het toneel. Licht viel verticaal om hem, als uit de hemelen, een effect waarschijnlijk afgesproken met een toneelmeester of wie dan ook dat soort dingen regelde. Het was een sinister soort licht, dat zijn lange, magere gestalte accentueerde.

‘Hij is De Dood!’ fluisterde Nelly naast mij. ‘We moeten goed oppassen voor hem en niet lang in zijn nabijheid blijven!’

Trevor en ik negeerden haar. Het had iets met haar traditionele religie te maken, die als kind een diepe indruk op haar had gemaakt.

Enkele overbodige seconden tikten weg, voorgoed verloren. De man leek met zijn afgemeten gebaren in staat de tijd zelf te vertragen. Hij droeg een eenvoudig zwart of donkerblauw pak en een hemd van dezelfde kleur, geen das. Zijn gezicht leek even wit als zijn haren. Het was mij onmogelijk zijn leeftijd te schatten. Vijftig misschien. In het slechtste geval was hij een veteraan van negentig. Niemand ging me dat tegenspreken.

Nelly had mijn hand vastgegrepen, niet die van Trevor. Die stond een meter van haar vandaan, en hij keek strak naar de man. Die bewoog nu opnieuw zijn handen, waarin zich een eveneens zwarte doek ontvouwde. ‘Ik heb een vrijwilliger uit het publiek nodig.’

Het moest natuurlijk Trevor zijn. Wie anders dan Trevor kon het zijn? Geen enkele andere aanwezige dan Trevor zou zich vrijwillig opgeven.

Niets aan deze attractie was overdreven teatraal of bombastisch. Niets aan de man liet vermoeden dat een genie aan het werk zou zijn, en zijn voorstelling zelf leek eenvoudig, bijna een cliché in het genre. Het leek iets wat een handige amateur ook aankon, na enkele dagen oefenen. Er was het zwarte doek, en de man in het donkere pak, en er was het tot verdwijnen gedoemde subject. Dat was de volledige constellatie die bij deze voorstelling hoorde.

Maar er was ook meer, al kan dat helemaal mijn illusie geweest zijn, maar had Nelly niet de bijna megalomane, bijna duivelse blik bij de magiër opgemerkt? Ja, daarvan ben ik zeker. Het was een blik van — laat ik het *hebzucht* noemen, maar dan wel een speciale soort hebzucht die niets met aardse bezittingen of schatten van doen had. Als er iets was wat de magiër wilde bezitten, zo las ik in zijn blik, dan was het niet rijkdom, maar wel macht. En macht dan nog over een ander mens.

Meer specifiek, macht over de ziel van die mens.

Ik verklaar dit allemaal met de grootste terughoudendheid en ten overstaan van zo weinig mogelijk mensen, want ieder zal aanvoeren dat ik onmogelijk dat allemaal had kunnen lezen in één enkele oogopslag, bij een man die ik niet kende en ook daarna nooit meer terugzag, en dan nog wel in die donkere zaal onder dat vreemd invallende licht.

Toch ben ik zeker van mijn zaak. Ik blijf bij mijn bewering. Ik weet dat de emotie in die blik gezien, niet bij een mens paste.

Toen het doek viel, het zwarte doek dat de magiër helemaal over Trevor had gedrapeerd, toen dat doek viel en de afwezigheid van onze vriend onthulde, klonk slechts een matig applaus door de zaal. Ik weet zeker dat de magiër zijn kleine voorstelling niet gaf met als bedoeling enig applaus te oogsten. Hij vertrok ook terstond, het publiek geen blik meer

gunnend, en ik heb hem sindsdien, zoals ik zei, nooit meer gezien.

‘Leuk,’ zei Nelly. ‘Maar waar is Trevor nu?’

Trevor daagde die avond niet op, noch de dag erop. Trevor daagde helemaal niet meer op, tot groeiende wanhoop van Nelly. Ze wist niet waar te beginnen, zonder hem. We gaven hem als vermist op bij de politie, maar ik wist dat het allemaal nutteloos zou zijn, hun inspanningen om hem terug te vinden tevergeefs. Hij was een van de honderden, indien niet duizenden, burgers in deze stad die er plots van het ene moment op het andere niet meer waren.

De magiër verdween na die ene, die laatste voorstelling van hem. Nelly en ik slaagden er niet in te weten te komen wie hij was, en hoe hij op die plek was terechtgekomen. Een valse naam, waarschijnlijk, en veel bluff. De hele organisatie liep doorgaans helemaal in het honderd, en van enige zinnige administratie kon niet gesproken worden.

Uiteindelijk trok Nelly bij mij in, en gaf de huur van die andere flat op. We slaagden erin de dagen door te komen zonder te veel conversatie, of zonder elkaar te veel te hinderen. Ik wilde niet dat ze weed in mijn flat rookte, maar verder hadden we weinig problemen.

Drie maanden later werd het in ontbinding verkerende en nauwelijks nog te herkennen lichaam van een man gevonden op een moeilijk bereikbaar dak van de Sint-Angela-kerk in Banbury. Hoe het daar was terechtgekomen, begrepen de hulpdiensten niet. Er was een toegangsdeur, maar die had een code slechts bij drie mensen bekend, en geen van hen was betrokken bij het voorval. De politie stond dus voor een raadsel.

Ik deed niet de moeite om de politie te contacteren en te proberen het lichaam te helpen identificeren. Ik wist wat ik in de koelbox van het lokale mortuarium zou vinden. Het lichaam met eigen ogen zien, zou het raadsel niet ontraadselen. Integendeel, het zou er alleen maar dieper door worden.